

„MEGJELENT AZ ÚJFAJTA JOBBDAL”

BESZÉLGETÉS ALAIN DE BENOIST-VAL

Meghalt a régi jobboldal, éljen az új jobboldal! – kiálthatnánk fel az elmúlt évtized örömteli politikai változásai láttán. A nyugatinál sokkal hagyományelvűbb közép-európai jobboldal megerősödése, a hazai kormány sikerei, a populizmus diadalmenete, a szuverenizmus megjelenése és a konzervativizmus szellemi megújulása mind-mind arra utal, hogy a jobboldaliság változóban van. De a jobboldal kulturális megújítása, modern eszmei felfegyverzése immár félévszázados hagyományra tekint vissza – 1968-ban nemcsak az új baloldal (*New Left*) jött létre, hanem az új jobboldal (*Nouvelle Droite*) is felébredt. A GRECE (Groupement de recherche et d'études pour la civilisation européenne) alapítójával, a francia Új Jobboldal elsőszámú teoretikusával Leimeiszter Barnabás beszélgetett és fordította le partnere szavait.

DIÁKLÁZADÁS UTÁN, SÁRGAMELLÉNYES KÖZBEN

Tavaly volt az ötvenedik évfordulója az 1968-as diáklázadásnak. Ön mit csinált azokban a lázas napokban?

Csak figyeltem, pusztán megfigyelő voltam. Nem tartoztam azok közé sem, akik megütköztek a tüntetőkkel. Nagyon érdekes volt az egész, és semmiféle hasonlóságot nem mutat a mostani sárgamellényes mozgalommal. A legtöbb diák, aki részt vett az Eseményben, kispolgári háttérű volt. Olyan mértékű át-polizálódásnak lehettünk tanúi akkoriban, ami ma elképzelhetetlen lenne. Tizennyolc éves voltam 1968-ban, a gimnáziumban, ahová jártam, a tanulók kilencven százaléka valamilyen politikai párt tagja volt. Ma már más idők járnak. A diáklázadásnak volt egy szürrealista vonulata, ott voltak aztán az anarchisták, a trockisták, a Kínáért lelkesedők – ez volt a maoizmus nagy korszaka. Utóbbiak egy egzotikus, igencsak különös csoportot alkottak, és ha ma visszatekintünk rá, jól látjuk, hogy a maoista volt a diákmozgalom gondolatilag leggazdagabb, leproduktívabb belső irányzata. Persze később ők is búcsút mondtak a forradalomnak, de azokból, akik akkoriban maoista körökben forogtak, érdekes szerzők váltak, míg az egykori trockisták esetében ma a totális sterilítást tapasztaljuk.

Mit gondol: van pozitív öröksége hatvannyolcnak?

Először is észre kell vennünk, hogy két '68 volt, két nagy ideológiai áramlat határozta meg. (Most hagyjuk figyelmen kívül az általános sztrájkot, ami egyébként nagyon is fontos volt társadalmi szempontból.) A hatvannyolcas diákmozgalomnak volt egy olyan szárnya, amit becsülök: a libertáriusok, a szituacionisták, Henri Lefebvre és Jean Baudrillard diákjai, akik a Tőke, a lát-

ványtársadalom, a konzumerizmus logikájának radikális kritikáját fogalmazták meg. Sajnos végül nem ez a vonulat dominálta a mozgalmat, hanem a liberális, individualista, hedonista elemek, amelyek lényegi jellemzője a tekintély elutasítása volt. Ez utóbbiak nagyon hamar felismerték, hogy a fogyasztói társadalom a legjobb környezet arra, hogy kibontakoztassák vágy-ideológiájukat, és nagyon kényelmesen el is helyezkedtek ebben a rendszerben. Megőrizték azonban intoleranciájukat, antiautoriter szellemiségüket, ami mérhetetlen károkat okozott, mindenekelőtt a közoktatásban. Az iskolát egyszerűen tönkretette a hatvannyolcas ideológia.

Egyik nemrég megjelent interjújában ugyanakkor arról értekezett, hogy '68 nem fordította meg igazán a dolgok menetét. Mit ért pontosan ez alatt?

Azt gondolom, hogy ha nem következett volna be '68, a francia társadalom evolúciója nagyjából azonos módon alakul. Lehet, hogy kicsit gyorsabb vagy éppen kevésbé gyorsabb lett volna, ki tudja. Egyes nyugati országokban nem került sor hasonló diáklázadásokra, a társadalom mégis többé-kevésbé ugyanúgy alakult át. Ennek az az oka, hogy ma a nagy ideológiai áramlatok azonnal túlcsapnak a nemzeti határokon. Ha a liberális individualizmus, a liberális kapitalizmus ennyire összefonódott a domináns ideológiával, az nem azért van, mert egy bizonyos országban ez vagy ez történik, hanem mert a társadalmi adottságok összességéből ez következik.

ÚJ JOBBOLDAL

Ötven esztendeje nem csak a diáklázadásra került sor: ebben az évben alakult meg a Kutatói és Tanulmányi Csoport az Európai Civilizációért (GRECE), ami az európai Új Jobboldal nyitányaként értelmezhető.

Ellentétben azzal, amit sokszor állítanak, a GRECE nem a diáklázadásra való reakcióként jött létre. A szervezet folyóiratának első száma 1968 lelegején jelent meg. De persze szembeütköző az egyidejűség: a GRECE is, ahogy a diáklázadás, nemzedéki jelenség volt, az újfajta baloldallal párhuzamosan megjelent az új jobboldal. Ma már nemigen használom az „Új Jobboldal” kifejezést, mivel jócskán bemocskolták, ráadásul túlságosan homályos a jelentése, miközben használata korlátozza is az embert. Emellett azóta számos országban mindenféle más, új jobboldali csoport született, amelyeknek semmi közük a mi gondolkodásunkhoz, de egymásra sem hasonlítanak. Szóval lehet jobboldalról beszélni, csak érdemes lenne tudni, hogy mit jelent! A mi elhatározásunk némiképp nemzedéki jellegű volt. Volt egy kevés politikai tapasztalatunk, és azt vettük észre, hogy a jobboldalon olyan ósdi szlogeneket ismételtettek, amelyek rég meghaladott problémákhoz kapcsolódtak, miközben mi egy új kor felé meneteltünk. Új megvilágításban kellett megvizsgálni a dolgokat, bizonyos értelemben

nulláról kellett kezdenünk mindent, hogy belevehessük magunkat egy elég lenyűgöző munkába: a jobboldal doktrinális, ideológiai, kulturális, filozófiai újradefiniálásába. Ez a kaland ötven éve tart – lássuk be, ez azért nem semmi!

Rendelkezik olyan szellemi hatással, befolyással ma az önök által képviselt jobboldaliság, mint amilyenről ötven éve álmodtak?

A befolyást mindig nehéz lemérni. Számptalan könyvet írtam – hogyan mérjük le azt a hatást, amit egy-egy könyv gyakorol? Franciaországban és külföldön rengeteg emberrel találkozom, akik elmondják, hogy olvasták valamilyik könyvemet, és hogy nagyon fontos volt a számukra. Annyit mindenesetre leszögezhetünk, hogy a mi eszmei áramlatunk mára a francia ideológiai tájkép szerves részét képezi, és ezt a tényt mindenki elismeri. Fő folyóiratunkból, az *Éléments*-ből évek óta minden egyes lapszámmal több fogy! Persze kihívást jelent az, hogy a világ változik, nekünk pedig alkalmazkodnunk kell ehhez.

Alain de Benoist könyvei magyarul

Kommunizmus és náciizmus – Gondolatok a XX. századi totalitarizmusokról [1998] (ford. Gazdag István) Europa Authentica, 2000.

Zarathustra nyomában – Példabeszédek a jó európaiakhoz (összeáll. és ford. Gazdag István) Europa Authentica, 2002.

Jézus és testvérei – Gondolatok a vallásról és a hitről [2001] (összeáll. és ford. Gazdag István) Europa Authentica, 2005.

Hogyan lehetünk pogányok? [1981] (ford. Gazdag István) Europa Authentica, 2008.

(Botár Gergely felvétele)

Nem akarjuk ugyanazt hajtogatni, így új gondolatokkal igyekszünk előállni, odafigyelünk arra, ami történik, próbáljuk felmérni az új erővonalakat – így tettük a Szovjetunió bukása után is. S azóta is sorban jönnek az újszerű jelenségek: Macron megválasztása, a sárgamellényesek lázadása. Harminc évig jégkorszakban éltünk, az ideológiai jégpáncél azonban napjainkban – persze csak szép lassan – olvadozni kezd, elindultak bizonyos folyamatok. Élnek még félelmek, vannak még szellemi béklyók, de ezek egyre kevésbé kötik gúzsba az emberek gondolkodását. Tanúság rá számos értelmiségi – így például Jacques Julliard, Régis Debray, Serge Latouche, Pierre Manent, Marcel Gauchet, Jean-Claude Michéa és mások – szellemi evolúciója. Ők ma olyan álláspontokat foglalnak el, amelyenket tizenöt éve biztosan nem láthattunk volna. Röviden: egy átmenet kellős közepén vagyunk, azt viszont nem tudom, hová fogunk kilyukadni.

A '70-es évek második felében már-már úgy tűnt, hogy az Új Jobboldal bejut a francia konzervatív főszodorbába, 1979-ben azonban erőteljes médiakampány indult önök ellen, szélsőségeseknek titulálták önöket, ez jelentősen visszavetette térnyerésüket. Hogyan emlékszik vissza a történetekre?

Az Új Jobboldal akkor már tíz éve működött. Kezdetben szinte senki nem beszélt rólunk, aztán egyszerre megnőtt a láthatóságunk azon egyszerű oknál fogva, hogy megnyertük magunknak Louis Pauwels író-újságíró [hazánkban leginkább *A mágusok hajnala* című ezoterikus témájú könyve okán ismert – *a Ford.*] rokonszenvét, éppen akkoriban, amikor Pauwelst a *Figaro* vezetősége arra kérte fel, hogy indítsa el a lap heti mellékletét, amiből a *Figaro Magazine* lett. Pauwels főszerkesztése alatt a magazint majdnem egymillió példányban terjesztették. Azt akarta, hogy a szerkesztőség nagy része a mi gondolati iskolánk tagjaiból kerüljön ki, s ez pánikot váltott ki egyes körökben, amelyek rögvest ellentámadást is indítottak. Ez bizonyos szempontból sikerrel járt, mivel

Pauwels végül megijedt, nekünk pedig fokozatosan el kellett hagynunk a magzint, ugyanakkor a nemzetközi méreteket öltő ellenkampány nyomán akkora ismertségre tettünk szert s akkora figyelem övezte az Új Jobboldalt, amiről korábban álmodni sem mertünk. Minden szervezet életében vannak kitérők, változások, másként gondolkodók, az emberek jönnek-mennek – ez normális. A probléma az, hogy mindezt gyakran nem látják külföldről. Számos külföldi azt gondolja, hogy az Új Jobboldal ma is Alain de Benoist-t és Guillaume Faye-t jelenti.¹ Faye, aki beszélgetésünk idején haldoklik, lassan már mintegy negyven éve hagyta el körünket, miközben a jobboldalt ma meghatározó emberekről – François Bousquet, Pascal Esseyric, Jean-François Gautier, hogy csak néhányat említsek – szó sem esik.

METAPOLITIKA

Sohasem kísértette meg a gondolat, hogy politikus legyen?

Nem, ugyanis nincsen politikusi vérmérsékletem. Meg vagyok győződve arról, hogy az intellektuális és kulturális munka egy nap meghozza politikai gyümölcsét. De nem bújhatunk ki a saját bőrünkéből. Értelmiségi temperamentummal bírok, az ehhez kapcsolódó erényekkel és hibákkal együtt. Hogy egy

nagyképű párhuzamot vonjak: a felvilágosodás filozófusainak, az *Enciklopédia* megalkotóinak a gondolatai megágyaztak a francia forradalomnak, ám nem ők maguk hajtották végre azt, sőt többen áldozatul is estek az eseményeknek. Vérmérsékletem arra vezet, hogy olvassak, írjak, gondolkodjak, elméleteket dolgozzak ki, könyveket és cikkeket alkossak – ezt csináltam egész életemben. Elborzadok attól a gondolattól, hogy parlamenti politikus, polgármester vagy önkormányzati képviselő legyek... Nem szeretem a politikusi politikát!

Raadásul a mindennapi politikát unalmasnak, érdektelennek találom. A nagyívű politikai irányok érdekelnek, a mozgalmak, az újdonságok, az újfajta társadalom, amiben élünk, az aktuális történelmi pillanat – azok a dolgok tehát, amelyekről elméleteket állíthatunk fel.

Tudható önről, hogy nagy tisztelője de Gaulle tábornoknak. A 20. század második felének francia politikatörténetéből van még olyan figura, akit becsül?

Feltétel nélkül senkit sem. Annyi biztos, hogy de Gaulle után nem volt a tábornokhoz fogható személyiség a francia politikában, az őt nem követő elnökök nem voltak valami ragyogóak. Mitterrand nem volt rossz elnök, de sok hibát követett el. Utána pedig egyre hitványabb elnökök jöttek: Chirac, Sarkozy, Hollande, Macron. Valódi politikai pokolraszállás ez.

Azért de Gaulle-t is érik bírálatok. Egyes azzal vádolják, hogy a gazdasági növekedésre fókuszáló politikájával ő engedett utat a társadalom konzumerista átalakulásának.

Sokan mondják azt, hogy de Gaulle túl nagy hatalmat adott a technokratáknak, akik mindenáron modernizálni akartak. A háborút követő „három dicsőséges évtizedben” a francia társadalom erőteljes növekedésben volt, tehát az, hogy támogatták a fogyasztást, önmagában nem volt érthetetlen – persze azzal a feltétellel, hogy nem csinálnak ideológiát belőle. És szögezzük le: de Gaulle nagy gondot fordított arra, hogy a politikát a gazdaság elé helyezze, ragaszkodott a nemzeti szuverenitáshoz. Az az alapállás, amit az Amerikai Egyesült Államokkal szemben felvett, történelmi jelentőségű volt, ahogy az is, hogy

¹ Guillaume Faye francia esszéista, rádiós műsorvezető kezdetben a francia Új Jobboldal keretében gondolkodott, majd 1986-ban – elsősorban cionizmus-barátsága és iszlámellenessége okán – kivált onnan. A magát többek között pornószínészként, publicistaként és televíziós személyiségként is kipróbáló szerzőhöz kötődik többek között a „katasztrófa-konvergencia” és az archeofuturizmus elmélete. Néhány fontosabb műve: *Sexe et Idéologie*, 1983, *La Nouvelle société de consommation*, 1984, *L'Archéofuturisme*, 1999, *La Colonisation de l'Europe*, 2000, *Le coup d'Etat mondial*, 2004, *La convergence des catastrophes*, 2004, *Mon programme*, 2012, *Comprendre l'islam*, 2015. Az interjú készítésének idején már haldokló szerző 2019. március 7-ére virradó éjjel, hetvenéves korában hunyt el. (A Szerk.)

az intellektuális és kulturális munka egy nap meghozza politikai gyümölcsét

